

Dr. OSCAR LOEW, *Der Kalkbedarf des Menschen*, sechste verbesserte Auflage, Verlag der Aertztlichen Rundschau, OTTO GMELIN, München 1920. Prijs 2.40 mark, geb. 3.50 mark.

Wat mij van dit boekje het meest verwondert, is, dat er reeds een 6de druk van verschijnt. Weliswaar worden er vele feiten en meeningen in vermeld, die met de behoefte van het menselijke lichaam aan kalk in verband staan, in het bijzonder wordt telkens gewezen op gunstige gevolgen van kalzan-toediening, maar van eenig deugdelijk bewijs voor deze opvatting is meestal geen sprake. In vele gevallen is het recept dit: volgt verbetering van een ziekte-toestand, na verandering van allerlei omstandigheden, o.a. vermeerdering van kalktoevoer aan het lichaam, dan is de genezing toe te schrijven aan de kalk. Ik wil niet ontkennen, dat, zooals OSTWALD ons geleerd heeft, naast de classici, ook de romantici onder de natuuronderzoekers recht van bestaan hebben, en vaak tot belangrijke vermeerdering van ons inzicht hebben bijgedragen; en ook wil ik niet betwijfelen, dat er in onze samenleving wel personen zullen voorkomen, die te weinig kalk met hun voedsel opnemen, bij welke personen dus extra kalk, of liever nog, doelmatige verandering van voeding een heilzamen invloed zal hebben; maar dit werkje van LOEW lijkt mij meer aanleiding te geven tot vertroebeling dan tot verheldering van onze inzichten in de kalkbehoefte van ons lichaam. Quantitatieve gegevens mist men dan ook vrijwel geheel, behalve af en toe vermelding van een kalzandoseering van 20 tabletten per dag!

Zeer te betreuren is het, dat blijkens het voorbericht het vroegere 7de hoofdstuk, dat vooral voor landbouw en veeteelt van belang zou zijn, hier is weggelaten. Want hierin zouden dan de fraaie onderzoekingen van onzen landgenoot SJOLLEMA vermeld moeten worden, die wèl uitstekend gefundeerd zijn, en tengevolge waarvan alleen in ons land reeds honderden koeien in eenige minuten van een anders wissen dood, door inspuiting van chloorcalcium gered zijn.

B. C. P. JANSEN.

FR. ARNAUD, *Thérapeutique pharmacologique et matière médicale*, Parijs MASSON et Cie. 1930, 878 bldz. Prijs: 95 francs.

De schrijver, die als clinicus dertig jaar lang een college over therapie heeft gegeven, tracht in dit werk voor zijn leerlingen een gebrek aan te vullen, waarvan hij tot voor korten tijd de bezwaren ondervond, n.l. het gemis van een voldoende cursus over farmacologie (sedert enkele jaren is hierin in Frankrijk verandering gekomen). De geneesmiddelen worden in dit werk één voor één besproken (dus niet een indeeling naar de ziekten) waarbij ieder eenhoofdstukje over pharmacognosie, over pharmacodynamie, over indicaties en over posologie wordt toebedeeld. Het begrip geneesmiddel is daarbij ruim genomen, zoo dat ook sera, vaccins, voedingsmiddelen, physische therapie en stralenterapie zijn behandeld. Het is de bedoeling van den schrijver geweest, een zeer eenvoudig leerboek te schrijven, waarbij alle nog niet opgeloste strijdvrage terzijde zijn gelaten. Deze bedoeling is consequent ten uitvoer

gebracht. Of de student een dergelijk leerboek noodig heeft hangt natuurlijk van plaatselijke omstandigheden af. Het lijkt ref. onwaarschijnlijk, dat als boek voor den geneeskundige, om zoo noodig iets na te slaan, een dergelijk beknopt werk het meest aangewezen is. In elk geval veroorzaakt dit beginsel, dat reeds bij het verschijnen het boek over het algemeen verouderd is.

U. G. BIJLSMA.

GUSTAV SPENGLER, *Die BANGsche Krankheit beim Menschen*. URBAN und SCHWARZENBERG, Berlin—Wien, 1929
Prijs 4 Mrk.

In 51 bladzijden heeft SPENGLER getracht een kort samenvattend overzicht te geven van bacteriologie, epidemiologie en kliniek der *Brucella BANG*-infectie bij den mensch. Het ligt voor de hand, dat een zoo uitgebreide en veelzijdige stof in dit bestek niet anders dan oppervlakkig en onvolledig kon worden bewerkt.

Als groote tekortkoming doet zich daarbij telkens gevoelen, dat de schrijver blijkbaar niet heeft kennis genomen van de vele belangrijke onderzoekingen, die in voor hem vreemde taal zijn gepubliceerd; de Amerikaansch-Engelsche, Deensche en Nederlandsche artikelen, naar welke in de literatuurlijst wordt verwezen, werden bestudeerd uit een paar Italiaansche en Duitsche referaten.

SPENGLER'S eigen ervaring bleef beperkt tot de clinische waarneming van een klein aantal gevallen.

Tenslotte zijn in dit boekje nog verschillende zaken niet geheel juist of zelfs geheel onjuist weergegeven. Slechts enkele voorbeelden mogen hier volgen:

Niet EVANS (nog minder EWANS, zooals schrijver aangeeft) heeft de benaming *Brucella* ingevoerd; deze is afkomstig van MEYER en SHAW.

Br. melitensis, aldus SPENGLER, onderscheidt zich van *Br. abortus*, doordat de eerste slechts geringe „abortieve” werking voor de dieren zou bezitten. Maar het verwerpen is het belangrijkste en meestal zelfs het eenige symptoom van maltakoorts bij geiten en schapen (soms 90 pCt.)

Schr. meent, dat sera van lijders aan *BANG*-infectie steeds sterker agglutinatie geven met *Br. BANG* dan met *Br. melitensis*. Dit is in zijn algemeenheid onjuist.

Aneosinophilie en een veelvuldig bij *Brucella BANG*-infectie aangetroffen diazoreactie zouden moeilijkheden opleveren bij de onderscheiding van typhoid. Maar de eosinophiele cellen ontbreken bij een belangrijk aantal gevallen van febris undulans niet en een positieve diazoreactie wordt slechts zelden gevonden.

CARPENTER, HUDDLESON, e. a. hebben meermalen *Br. BANG* gekweekt uit urine. SPENGLER geeft aan, dat zulks nog niet zou gelukt zijn.

Met deze enkele voorbeelden moge worden volstaan om aan te toonen, dat het boekje van SPENGLER niet zonder meer als betrouwbare gids kan worden aanbevolen.

VAN DER HOEDEN.